

Türkçe

6

KAZANIM
ODAKLI **HBA**

Konu Anlatımı • Bol Alıştırma
Çözümlü Sorular

Yeni
Nesil
Sorularla

 tudem®

Türkçe

6

KAZANIM
ODAKLI **HBA**

Konu Anlatımı • Bol Alıştırma
Çözümlü Sorular

 tudem®

6.SINIF TÜRKÇE KAZANIM ODAKLI HBA

©Tudem Eğitim Hiz. San. ve Tic. AŞ
1476/1 Sokak No: 10/51 Alsancak / Konak / İZMİR

YAZARLAR: Tudem Yazı Kurulu
DİZGİ VE GRAFİK: Tudem Grafik Ekibi

BASKI VE CİLT: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti.
Eskişehir Yolu 40. km Başkent OSB 22. Cadde No: 6 Malıköy / ANKARA
0 312 284 18 14

ISBN: 978-605-285-264-4
YAYINEVİ SERTİFİKA NO: 45041
MATBAA SERTİFİKA NO: 16031

Tüm hakları saklıdır.
Bu yayının hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez.

www.tudem.com

Sevgili Öğrenci,

Kültürel öğelerden biri olan dilimiz, aynı zamanda kültürün kuşaklar arasında aktarılmasını sağlayan en önemli araçtır. İnsanların birbirleriyle anlaşmaları ve bu şekilde bir toplum oluşturmaları, ortak dile sahip olmalarına bağlıdır. Her ulusun bir dili vardır. Bu dil sayesinde birbirimizle iletişim kurup yaşantılarımızı paylaşarak gelenek ve göreneklerimizi gelecek nesillere aktarıyoruz. Toplumumuzun günümüze kadar birlik ve beraberlik içinde gelmesi de kullandığımız dilimiz sayesinde olmuştur.

Bu kadar önemli olan dilimiz, uzunca bir süre başka dillerin etkisi altında kalmıştır. Böyle zamanlarda toplumumuzun çeşitli kesimleri arasında kopukluk olmuştur. Bunu gören Atatürk birçok konuda olduğu gibi dilimizin de gelişmesine öncülük etmiş ve onu bugünkü çağdaş yapısına kavuşturmuştur.

İşte bu önemli bilgiler ışığında hazırlanan bu kitapta Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanan öğretim programını temel aldık. "Çocuk Dünyası, Millî Mücadele ve Atatürk, Bilim ve Teknoloji" gibi temalarla sözcükte anlam, cümlede anlam, paragraf, yazım kuralları, noktalama işaretleri... gibi birçok konuyu seveceğiniz ve anlayacağınız şekilde bol örneklerle anlattık.

Bu kitap yeni şekillenmekte olan dil birikiminize temel oluşturup derslerinizde en büyük yardımcınız olacaktır.

Başarı dileklerimizle...

Yazı Kurulu

Kazanım Odaklı : Hepsi 1 Arada

Kısa Bilgi Alanları

Değişen tasarımı daha kolay akılda kalan özet bilgi alanlarından oluştu.

Çözümlü Sorular

✓ işareti ile belirtilen sorular farklı düzeylerde seçildi ve kitabın son bölümünde çözüldü.

Kazanım Odaklı

Kısa bilgi, alıştırmalar ve soru alanları kazanımlara göre düzenlendi.

Örnek Sorular ve Çözümler

Anahtar soru tiplerinde örnek sayısı artırıldı ve çözümler aşama aşama verildi.

Testler ve Alıştırmalar

Testler ve alıştırmalar konularına göre düzenlendi.

Bol Alıştırma

Bireysel ve pekiştirici alıştırmalar kazanımların yerleşmesine daha fazla katkı sağlıyor.

1. Tema: Çocuk Dünyası

SÖZCÜKTE ANLAM	8
Alıştırma: Anlam Bulmaca	11
Alıştırma: Türkçe Karşılıkları Ne?	12
Alıştırma: Hangi Anlam?	13
Alıştırma: Cümledeki Anlamı Ne?	14
Alıştırma: Terimler Bulalım.....	15
Kazanım Pekiştirme Testi-1.....	16
Kazanım Pekiştirme Testi-2	18
SÖZCÜK GRUPLARINDA ANLAM	20
Etkinlik: Atasözleri, Özdeyişler, Deyimler	23
Alıştırma: Deyimler	24
Alıştırma: Atasözlerini Bulalım	25
SÖZ SANATLARI	26
Etkinlik: Söz Sanatları (Konuşurma - Karşıtlık)	27
Okuduğunu Anlama: Eskici	28
Kazanım Pekiştirme Testi.....	30
Kavrama Testi	32

2. Tema: Millî Mücadele ve Atatürk

SÖZCÜKTE YAPI	38
Alıştırma: Kökü Ne?	39
Alıştırma: Kökleri Bulalım	40
Kazanım Pekiştirme Testi.....	41
ÇEKİM VE YAPIM EKLERİ	43
Alıştırma: Eklere Göre Kutular	48
Alıştırma: Kökler ve Ekler	49
Alıştırma: Binbirinci Gece	50
Alıştırma: Eklerini Bulalım	51
Kazanım Pekiştirme Testi.....	52
YAPISINA GÖRE SÖZCÜKLER	54
Alıştırma: Sözcükler Oluşturalım	57
Okuduğunu Anlama: Böyle Başladı Kurtuluş Savaşı'mız	58
Alıştırma: Yapısı Ne?.....	60
Kazanım Pekiştirme Testi.....	61
Kavrama Testi.....	63

3. Tema: Erdemler

NEDEN-SONUÇ, AMAÇ-SONUÇ, KOŞUL-SONUÇ CÜMLELERİ	68
Alıştırma: Anlam İlişkilerini Bulalım	70
Alıştırma: Anlamlarına Göre Tamamlayalım	71
Alıştırma: İşaretle Bakalım	72
Kazanım Pekiştirme Testi.....	73
ÖZNEL VE NESNEL CÜMLELER	74
Alıştırma: Öznel mi, Nesnel mi?.....	77
Alıştırma: Cümlenin İçerdiği Anlamı Bulalım.....	78
Kazanım Pekiştirme Testi.....	79
ÇEŞİTLİ DUYGU VE DÜŞÜNCELERİ BİLDİREN CÜMLELER	80
Alıştırma: Özelliklerini Bulalım	84
Kazanım Pekiştirme Testi.....	85
CÜMLELER ARASI ANLAM İLİŞKİLERİ	86
Alıştırma: Cümleler Eş mi, Yakın mı, Zıt mı?.....	87
Okuduğunu Anlama: Önsezi ve Yardımsever- lik - Zamana ve Paraya Verdiğimiz Değer, Mutluluğumuz İle İlişkili	88
Kazanım Pekiştirme Testi.....	90
Kavrama Testi	91

4. Tema: Bilim ve Teknoloji

İSİMLER	96
Alıştırma: İsimler ve Özellikleri	99
Kazanım Pekiştirme Testi.....	100
İSİM TAMLAMALARI	102
Etkinlik: Tamlama Kurmaca	103
Alıştırma: Tamlamanın Çeşidini Bulalım.....	104
Kazanım Pekiştirme Testi.....	105
SIFATLAR	107
Alıştırma: Sıfat Var mı, Yok mu?	109
Alıştırma: Hangi Sıfat?.....	110
Kazanım Pekiştirme Testi.....	111
SIFAT TAMLAMASI	113
Etkinlik: Sıfat Tamlaması Kurup Cümlede Kullanalım.....	114
Etkinlik: Tamlamadaki Hangi Sıfat?	115
Okuduğunu Anlama: Küçük Buluş	116
Etkinlik: Tamlamaları Bulalım.....	117
Kazanım Pekiştirme Testi.....	119
Kavrama Testi - 1.....	121
Kavrama Testi - 2	124

5. Tema: Millî Kültürümüz

SÖZCÜK DURUMUNDAKİ ZAMİRLER 128

Alıştırma: Zamirleri Bulalım.....	130
Alıştırma: Yerini Ne Tutar?	131
Alıştırma: Şiirdeki Zamirler ve Çeşitleri.....	132
Kazanım Pekiştirme Testi.....	133

EK DURUMUNDAKİ ZAMİRLER..... 135

Alıştırma: Hangi ki?.....	136
Alıştırma: Ek Hâlindeki Zamirleri Bulalım.....	137
Okuduğunu Anlama: Hangi Dağda Kurt Öldü?	138
Kazanım Pekiştirme Testi.....	140
Kavrama Testi	141

6. Tema: Okuma Kültürü

EDAT, BAĞLAÇ, ÜNLEM 146

Alıştırma: Edat mı, Bağlaç mı?	149
Alıştırma: Edatlar ve Bağlaçlar.....	150
Alıştırma: Bulalım, Tamamlayalım	151
Alıştırma: Edatlar ve Ünlemler	152
Alıştırma: Boşlukları Dolduralım	153
Alıştırma: Anlamalarını Bulalım	154
Alıştırma: Cümle Kuralım.....	155
Okuduğunu Anlama: Bir Ada Arıyorum	156
Kazanım Pekiştirme Testi.....	158
Kavrama Testi	159

7. Tema: Sağlık ve Spor

PARAGRAFTA ANLAM 162

Alıştırma: Ana Fikirlerini Yazalım.....	164
Alıştırma: Konularını Bulalım	165
Alıştırma: Başlıkları Bulalım.....	166
Etkinlik: Paragraflar	167
Etkinlik: Paragraf Yazalım	168
Kazanım Pekiştirme Testi.....	169

PARAGRAFTA YAPI VE ANLATICI 171

Alıştırma: Düzenleyelim.....	172
Kazanım Pekiştirme Testi.....	173

7. Tema: Sağlık ve Spor

PARAGRAFTA ANLATIM 174

Alıştırma: Paragraf Bilgisi.....	175
Alıştırma: Anlatım Biçimlerini Bulalım	176
Alıştırma: Hangi Biçim, Hangi Yol?	177
Okuduğunu Anlama: Olimpiyatların Öyküsü.....	178
Kazanım Pekiştirme Testi.....	180
Kavrama Testi - 1.....	182
Kavrama Testi - 2	187

8. Tema: Doğa ve Evren

YAZIM KURALLARI..... 192

Alıştırma: Doğru Yazalım	195
Alıştırma: Yanlışları Bulalım.....	196
Alıştırma: Yazım Yanlışlarını Bulalım	197
Alıştırma: Şapkadan Güvercin Çıkartmak.....	198
Alıştırma: Doğrusunu Yazalım	199
Kazanım Pekiştirme Testi.....	200

NOKTALAMA İŞARETLERİ 202

Alıştırma: Yazım Kuralları ve Noktalama İşaretleri.....	206
Alıştırma: Doğru mu, Yanlış mı?	207
Alıştırma: Noktalamalar	208
Kazanım Pekiştirme Testi.....	209

METİN TÜRLERİ 210

Alıştırma: Öyküyü Tamamlayalım	217
Kazanım Pekiştirme Testi.....	218

GÖRSEL OKUMA..... 219

Etkinlik: Görselleri Okuyalım.....	223
Okuduğunu Anlama: Tiyatronun Değeri	224
Kavrama Testi	226

Yanıt Anahtarı

Yanıt Anahtarı.....	229
Kaynakça.....	256

SÖZCÜKTE VE SÖZCÜK GRUPLARINDA ANLAM, SÖZ SANATLARI

Kazanımlar:

Bölüm 1: Sözcükte Anlam

T.6.1. Dinleme / İzleme

T.6.1.2. Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder.

T.6.2. Konuşma

T.6.2.5. Kelimeleri anlamlarına uygun kullanır.

T.6.2.7. Konuşmalarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.

T.6.3. Okuma / Söz Varlığı

T.6.3.5. Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.

T.6.4. Yazma

T.6.4.12. Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.

Bölüm 2: Sözcük Gruplarında Anlam

T.6.3. Okuma / Söz Varlığı

T.6.3.6. Deyim ve atasözlerinin metne katkısını belirler.

T.6.4. Yazma

T.6.4.7. Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.

Bölüm 3: Söz Sanatları

T.6.3. Okuma / Anlama

T.6.3.14. Metindeki söz sanatlarını tespit eder.

T.6.3.17. Metinle ilgili soruları cevaplar.

T.6.3.19. Metnin konusunu belirler.

T.6.3.20. Metnin ana fikrini / ana duygusunu belirler.

T.6.4. Yazma

T.6.4.4. Yazma stratejilerini uygular.

SÖZCÜKTE ANLAM

Ses ya da ses birliğinin oluşturduğu anlamlı dil birimlerine **sözcük (kelime)** denir. Kimi sözcükler tek başlarına da anlamlı olabilir: o, ben, bir... Kimileri de tek başlarına anlam taşımaz, cümle içinde kullanıldıkları zaman bir anlam kazanır: kadar, gibi, ile ...

Gerçek Anlam

Bir sözcüğün sözlükte "1." ile gösterilen ilk anlamı ve bu anlamdan kopmadan kazandığı diğer anlamlar **gerçek anlamı** oluşturur.

Örnek

"Pencereden bakınca bahçenin karla kaplandığını gördüm."

Bu cümledeki altı çizili sözcük hangi anlamda kullanılmıştır?

Çözüm: Cümlede "bakmak" sözcüğü, "Bakışını bir şey üzerine çevirmek" anlamında kullanılmıştır. Bu, sözcüğün sözlükteki "1" numaralı anlamıdır.

Bir sözcüğün sözlükte birden fazla anlamı olabilir. Örneğin "baş" sözcüğünün TDK sözlüğündeki anlamlarını bulalım:

1. İsim, anatomi İnsan ve hayvanlarda beyin, göz, kulak, burun, ağız vb. organları kapsayan, vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser 2. Bir topluluğu yöneten kimse 3. Başlangıç 4. Temel, esas 5. Arazide en yüksek nokta 6. Bir şeyin genellikle toparlakça ucu 7. Bir şeyin uçlarından biri 8. Kasaplık hayvanlarda ve bazı yiyeceklerde adet 9. Sarraflık hakkı 10. Bir şeyin yakını veya çevresi 11. "Önem veya yönetim bakımından ileride olan, en önemli, en üstün" anlamlarında birleşik kelimeler yapan bir söz 12. Güreşte pehlivanların ayrıldıkları beş derecenin en yükseği 13. denizcilik Deniz teknelerinde ön taraf

Yani "baş" sözcüğü, cümle içindeki kullanımına göre bu anlamları ifade edebilir. O hâlde sözcüğün anlamını belirlerken mutlaka kullanıldığı cümleye bakmak gereklidir. Örnek olarak "çıkmaq" sözcüğünün bazı anlamlarını ve kullanımını inceleyelim:

	Anlam	Kullanım
I.	İçeriden dışarıya varmak, gitmek	Oraya erken gidelim diye hava aydınlanırken evden çıktık.
II.	Elde edilmek, sağlanmak	Görüşmelerimizden herhangi bir sonuç çıkmadı.
III.	Bir meslek veya bilim kurumunda okuyup yetişmek, mezun olmak	Büyük ağabeyim geçen yıl doktor çıktı.
IV.	Bulunduğu yeri bırakıp başka yere geçmek	Eski evimizden çıkıp yeni evimize taşındık.
V.	Süresi dolduğunda ayrılmak	Hastaneden dün akşam çıkmış.

DİKKAT!

Gerçek anlam, “temel anlam” ve “yan anlam” olarak ikiye ayrılır. Sözcüğün tek başına kullanıldığında akla gelen ilk anlamı temel anlamdır. Sözcüğün temel anlamından kopmadan, bu anlama bağlantılı olarak kazandığı diğer anlamları ise yan anlamdır.

Gerçek Anlam = Temel Anlam + Yan Anlam

Örnek

“Doktor, günde otuz hastaya baktığını söyledi.”

Bu cümledeki altı çizili sözcük hangi anlamda kullanılmıştır?

Çözüm: Cümlede “bakmak” sözcüğü, “hastayı muayene etmek” anlamıyla yani yan anlamıyla kullanılmıştır. Bu, sözcüğün gerçek anlamıdır.

Mecaz Anlam

Sözcüğün gerçek anlamından tamamen uzaklaşarak kazandığı yeni anlamına **mecaz anlam** denir. Sözcükler tek başlarına kullanıldıklarında mecaz anlam taşımaz; cümle, deyim ya da söz grubu içinde kullanıldıklarında bu anlamı karşılar. Mecaz kullanımda amaç, anlatımı renklendirmek ve güçlendirmektir.

Sözcüğün mecaz anlamıyla kullanılıp kullanılmadığını anlamak için sözcüğün karşıladığı yeni durumun gerçekleşmesinin ne kadar mümkün olduğuna bakmalıyız.

Örnek

Vakit ne kadar hızlı akmıştı, oysa çok konu vardı konuşacakları.

Bu cümlede altı çizili sözcük hangi anlamda kullanılmıştır?

Çözüm: Cümledeki “akmak” sözcüğü, “çabuk geçmek” anlamındadır. Vaktin bir sıvı gibi akması mümkün olmadığına göre cümlede mecaz anlamıyla kullanılmıştır.

Alıştırma

Güneş çıkınca soğuk biraz kırıldı.

Kedicik ne kadar da tatlı!

Albümdeki o şarkısıyla parladı.

Çenesi düştü mü susturamazsınız.

Olaylara daha esnek bakmalısınız.

Yukarıdaki balonlarda mecaz anlamda kullanılan sözcüklerin karşıladıkları durumun gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini inceleyin. Sonuçları sınıfta tartışın.

Terim Anlam

Bilim, uzmanlık dalına veya özel bilgi, beceri alanına özgü olarak kullanılan sözcükler **terim anlamlı** sözcüklerdir.

- *üçgen, açı, dik açı* → *geometri terimleri*
- *basınç, akım, çekirdek* → *fizik terimleri*

Terimleri diğer sözcüklerden ayıran en büyük özellik, terimlerin çoğunlukla tek anlamlı olmalarıdır. Yani terimlerin yan anlamları ya da mecaz anlamları yoktur. Bazı sözcükler tek bir alanda kullanılan terim olma özelliği taşıırken bazıları da birden çok alanda kullanılırlar. Elbette ki bunların anlamları farklıdır.

“Derece” sözcüğü, birden çok alanda kullanılan bir terimdir:

1. **fizik** Sıcaklıkölçer (*Duvardaki derece doğru ölçmüyor galiba!*)
2. **matematik** Bir çemberin üç yüz altmışta birine eşit olan açı birimi (*90 derecelik bir açı çizdi.*)
3. **spor** Başarı gösterme (*Nil, yüzmede dört dalda dereceye girdi.*)

Bir sözcüğün terim anlamlı olup olmadığını, cümledeki kullanımına bakarak belirleyebiliriz.

Örnek

- I. *Üniversiteyi dereceyle bitirip işe başladı.*
- II. *Dik açı 90 derecedir.*

Numaralandırılmış cümlelerin hangisinde “derece” sözcüğü terim anlamlıdır?

Çözüm: “Derece” sözcüğü I. cümlede temel anlamda kullanılmıştır. II. cümlede ise matematik terimi olarak yani terim anlamda kullanılmıştır.

Örnek

Öğretmenimiz, bu cümlenin öğelerini bulmamızı istediğinde hep bir ağızdan yanıtladık: özne, nesne, yüklem.

Bu cümledeki terim anlamlı sözcükler nelerdir?

Çözüm: Verilen cümlede “cümle, öge, özne, nesne, yüklem” sözcükleri dil bilgisi terimi olarak kullanılmıştır.

Yabancı Dillerden Dilimize Giren Sözcükler

Dil, insan topluluklarını “millet” yapan bir değerdir. Bu değer kaybolursa, millet olma özelliği de kaybedilir. Türkçe, eski dillerden biridir. Kaynaklar M.S. IV. yüzyılda Türk yazısının varlığına dair işaretler olduğunu yazmaktadır.

Her dilde, başka dillerden geçmiş sözcükler bulunmaktadır. Bu durum bizim dilimiz için de geçerlidir. Bazı sözcükler, başka ülkelerden alınan bilimsel ve teknolojik gelişmelerle dilimize girmiştir.

Bir kısmı ise o dilin kültür unsurlarından etkilenmekten ya da alfabesini kullanmaktan dolayı dilimize girmiştir.

Aslında bu sözcüklerin dilimizdeki karşılıkları belirlenip ondan sonra kullanılmaya başlanması, dilimizin korunması bakımından yararlıdır.

Örnek

Agresif insanlar, hayatın realitesiyle baş etmekte zorlandıkları için prestij kaybına uğrarlar.

Bu cümledeki altı çizili sözcüklerin Türkçe karşılıkları nelerdir?

Çözüm: Agresif : Saldırgan   Realite : Gerçek/gerçeklik   Prestij : Saygınlık

Aşağıdaki sözcüklerin gerçek anlamını ve mecaz anlamını bularak yazın. Daha sonra bu sözcükleri anlamlarına uygun olarak birer cümlede kullanın.

1

Çökmek

Gerçek anlam: .....

Mecaz anlam: .....

Cümle: .....

Cümle: .....

2

Ateş

Gerçek anlam: .....

Mecaz anlam: .....

Cümle: .....

Cümle: .....

3

Koku

Gerçek anlam: .....

Mecaz anlam: .....

Cümle: .....

Cümle: .....

4

Batmak

Gerçek anlam: .....

Mecaz anlam: .....

Cümle: .....

Cümle: .....

5

Bulaşmak

Gerçek anlam: .....

Mecaz anlam: .....

Cümle: .....

Cümle: .....

Kazanım T.6.3. : Okuma / Söz Varlığı

T.6.3.5. : Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.

●● Alıştırma: Türkçe Karşılıkları Ne?

A Aşağıda Mustafa Kemal Atatürk'ün cümleleri yer almaktadır. Bu cümlelerde yabancı dilden alınmış sözcükler bulunmaktadır. Bunların Türkçe karşılıklarını boşluklara yazın.

1 “Ey Türk gençliği! Birinci vazifen Türk istiklalini, Türk cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.”

İstiklal	→	Türkçe Karşılığı: .....
Muhafaza	→	Türkçe Karşılığı: .....
Müdafaa	→	Türkçe Karşılığı: .....
Vazife	→	Türkçe Karşılığı: .....

2 “Benim naçiz vücudum elbet bir gün toprak olacaktır fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır.”

Naçiz	→	Türkçe Karşılığı: .....
İlelebet	→	Türkçe Karşılığı: .....
Payidar	→	Türkçe Karşılığı: .....

B Aşağıdaki yabancı kökenli sözcüklerin Türkçe karşılıklarını yazın.

YABANCI SÖZCÜK	TÜRKÇE KARŞILIĞI	YABANCI SÖZCÜK	TÜRKÇE KARŞILIĞI
Karambol		Dizayn	
Limit		Jeoloji	
Antipatik		Penaltı	
Bonkör		Full	
Ekstra		Hard disc	
Hit		Exit	

Kazanım T.6.2. : Konuşma

T.6.2.7. : Konuşmalarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin gerçek anlamda mı, mecaz anlamda mı kullanıldığını karşlarına yazın.

- 1 Odanın içinde bir uçtan bir uca yürüyüp duruyordu. → .....
- 2 Batı dünyası, keşfedilen yeni gezegenle yakından ilgilendi. → .....
- 3 Verdiğim işi bitirmesi için ona yeteri kadar süre tanıdım. → .....
- 4 İyi ki buraya geldin de ortamı renklendirdin. → .....
- 5 Eşyalarını ortalıktan kaldır, adım atacak yer kalmamış. → .....
- 6 Bu sorunun yanıtını nasıl olur da bilmezsin? → .....
- 7 Evin arkasından dolaşırsak bahçeyi de görebilirsiniz. → .....
- 8 Odayı şöyle bir taradı, sonra çıktı. → .....
- 9 Onu kimin doldurduğunu biliyor musunuz? → .....
- 10 İnce bir hareketle karşındakine öncelik tanıdı. → .....
- 11 Ne güzel barışmışlardı, ortalığı kim karıştırdı? → .....
- 12 Saçları dolaşmış, onları ıslatarak taradı. → .....
- 13 Derste söz hakkı istemek için elini kaldırdı. → .....
- 14 Ceketinin ceplerini karıştırıyor, bozuk para arıyor. → .....
- 15 Bu soğuk tavırları, bütün arkadaşlarından kopardı onu. → .....
- 16 Sinem teyze, karşılaştığı kadına “Beni bildin mi?” diye sordu. → .....
- 17 Küçük kız, varlığıyla dedesinin hayatını dolduruyordu. → .....
- 18 Canı sıkıldığı için biraz dolaşmak istiyormuş. → .....
- 19 Kafasında yeni yeni düşünceler belirdi. → .....
- 20 Bu sıralar başımızda bir uğursuzluk dolaşıyor. → .....

Kazanım T.6.3. : Okuma / Söz Varlığı

T.6.3.5. : Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.

●● Alıştırma: Cümledeki Anlamı Ne?

TEMA 1 // Çocuk Dünyası

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin kullanıldığı anlamların önündeki kutuları işaretleyin.

1. Takım, uzun süren çalışmalarının sonucunda şampiyon oldu.

- Meslek, davranış, durum vb. yönlerden birbirine uyan kimselerin oluşturduğu topluluk
- Birlikte oynayan, kazanmak için birlikte çalışan sporcu topluluğu

2. Ödevini yapmayınca ceza almış, bahçeye çıkamıyor bu yüzden.

- Zararlı, tehlikeli bir şeye uğramak
- Bir şeyi veya kimseyi bulunduğu yerden ayırmak

3. Küçükken oturduğumuz evdeki karşı komşumuzun adını sonunda buldum.

- Hatırlamak
- Seçmek

4. Yağan kar tutsun da akşama kar topu oynarız.

- Beklenen sonucu vermek
- Kırağı, çığ vb. bir yüzeyde kalmak

5. Kadın, çocuğu öz evladı gibi bakıp büyütmüş.

- Kan bağı ile bağlı olan, üvey olmayan
- İçine saflığını bozacak hiçbir şey karışmamış olan, arı, saf

6. Bu işi önümüzdeki haftaya kadar yetiştireceğiz.

- Aceleyle ulaştırmak
- Vaktinde hazır olmasını sağlamak, bitirmek

7. Kış için tarhana, turşu ve konserveler hazırlamış, bize de vercekmiş.

- Önlem almak, sağlamak
- Önceden düzenlemek

8. Yolun kenarındaki eski bina hâlâ duruyor mu?

- Hareketsiz durumda olmak
- Varlığını sürdürmek

9. Son tercihlerde oğlu, bir üniversiteye yerleşmiş.

- Çalışmak üzere bir iş yerine başlamak
- Sınav sonucuna göre herhangi bir eğitim kurumunda okumaya hak kazanmak

10. Seninle bir türlü oturup konuşamadık ki her şeye parlıyorsun!

- Birdenbire öfkelenmek
- Ün, şan kazanmak, herkesçe tanınmak

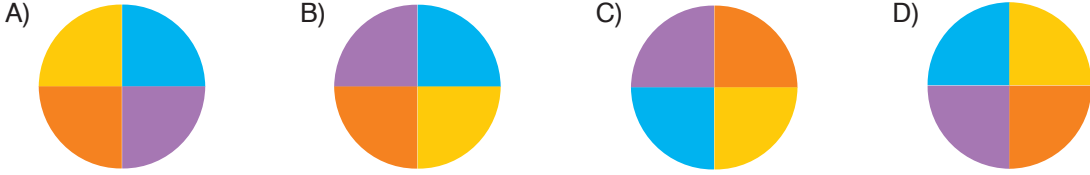
Kazanım T.6.3. : Okuma / Söz Varlığı

T.6.3.5. : Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.

7. Aşağıdaki şekilde altı çizili sözcüğün mecaz anlamı olduğu bölümle terim anlamı olduğu bölümün renkleri değiştirilecektir.

Buna göre şeklin son hâli aşağıdakilerden hangisi olur?

8. Aşağıdaki kartın arka yüzünde bir sözcüğün açıklaması verilmiştir. Açıklaması verilen bu söz, kartın ön yüzüne yazılacaktır.

.....

Kuşku içinde bulunmak, kuşku duymak, şüphelenmek

Buna göre aşağıdakilerin hangisinde kartın ön yüzüne yazılması gereken sözcük kullanılmıştır?

- A) Buket'e en son hakkımda ortaya attığı asılsız iddiaları duyduğumdan beri güvenemiyorum.
 B) Onu ne zaman sessizce otururken görsen yine arkamdan bir iş mi çeviriyor diye işkilleniyorum.
 C) Saatlerce korku içinde annemle babamın dönmesini bekledik saklandığımız o kovukta.
 D) Ne kadar iyi biri olduğunu bilsem de şüphesiz ki mesleki yeterliliği bu iş için istenen düzeyin altında kalıyor.

Karikatür kitaplarında, işin doğası gereği çizimlerle anlatmak esastır. Metin kısmı, çizimin yetmediği ya da desteklenmesi gereken noktada devreye girer. Metin, çoğu zaman biçimsel anlamda çizgiler kadar özgün bir yaratıcılığın ürünü değildir. Düşünce, özgün olabilir fakat düşüncenin dille ifade edilme tarzı, genellikle gülünç olmak için kabul görmüş bir kipte gerçekleşir.

Bizim edebiyat dünyamızda pek kabul görmemiş “küçük öykü” tanımlaması bağlamında düşünülecek minimal öyküler vardır karikatürlerde. Böyle bir esere dikkat vermenin en güzel yanıysa hem sözleri hem de resimleri yorumlayıp düşünceleri, öyküleri, anlam ve çağrışımları çoğaltmaktır. Zaten modern edebiyatın, hatta tüm modern sanatların alıcısına verdiği rol, öncelikle anlamı yapılandırmaktır. Başka bir deyişle karikatür, okuyucudan bir taşla iki kuş vurmasını bekler.

Çalاکalem yapılmış gibi görülen çizimler, izlenimci bir ressamın yaşamın gelip geçici kesitlerini hızlıca kaydetme çabası gibidir. Ancak bu imgenin daha çarpıcı olan niteliği şudur ki çizimlerdeki hıza, harekete, ritme ulaşmak için yazıyla resim arası bir üslup yakalayabilenler yani bir koltuğa iki karpuzu sığdıranlar gerçekten karikatür sanatının **eski kulağı kesiklerindedir**.

Bu durum bende insanlığın mağara resimlerinden çivi yazısı ve hiyeroglif gibi görsel yazı sistemlerine ve oradan sesçil alfabelerin harflerine kadar gelen; resmederek ya da iz bırakarak deneyim aktarma ve paylaşma arzusunun tarihi diyebileceğim bir düşünce şeklinde kristalize oluyor.

15.

	Anlam
I.	İlgilenmek, karışmak, araya girmek
II.	Anlatılmak
III.	Kabul edilmek, onaylanmak
IV.	Göze batmak, fark edilmek

Numaralanmış sözcük gruplarından hangisinin anlamı yanlış belirtilmiştir?

- A) I   B) II   C) III   D) IV

16. Koyu yazılmış sözcük grubunun anlamca özdeşi aşağıdakilerin hangisinde kullanılmıştır?

- A) Ünlü yazar, iyice yaşlandığı için ailesi tarafından bir bakım evine bırakılmış.
 B) Görmüş geçirmiş, çok deneyimli bir müdürümüz vardı.
 C) Onun seçilmesinde en büyük etken iyi nitelikleriydi.
 D) Benzerlerinden farklı olan yönlerini keşfettikçe ona hayran olduk.

17. Parçadaki altı çizili ifadenin anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bir davranışla birden çok yararlı sonuca ulaşmak
 B) Aynı anda iki farklı işi yürütebilmek
 C) Birden çok sorunla baş edebilmek
 D) Sanat eserlerinin farklı yönlerini irdeleyebilmek

18. Metinde “Bir koltuğa iki karpuzu sığdırabilmek” sözü aşağıdakilerden hangisini ifade etmek için kullanılmıştır?

- A) İki ayrı sanat alanında eser vermek
 B) Yazıyı, resmin içine yerleştirmek
 C) Aynı anda iki işi veya görevi yapmak
 D) Okuyucunun gözünü boyamak